

### Posudok

na habilitačnú prácu

Mgr. Rút Lenkovej, PhD.

„Rozvoj koordináčnych rytmických schopností intervenčnými programami aerobiku 10. 15. 17 a 21 ročnej populácie“

Predložený habilitačný spis Mgr. Lenkovej spracúva problematiku rytmických schopností, ktoré svojou podstatou predstavujú pohybový základ viacerých pohybových činností a patria medzi kľúčové pohybové schopnosti v mnohých druhoch športu. Rytmické schopnosti majú dve dimenzie – tzv. rytmickú percepciu a schopnosť realizácie pohybového rytmu. Tieto dve dimenzie sa navzájom nemusia prekrývať, pretože nie vždy človek, ktorý je schopný rytmus zmyslami postihnúť, dokáže ho aj reprodukovať pohybovou činnosťou. Keďže cieľom habilitantky bolo overiť možnosť kultivácie tejto schopnosti u rôznych populačných skupín vplyvom aerobiku, je téma práce aktuálna, najmä z hľadiska školskej populácie a možnosti ovplyvniť úroveň rytmických schopností prostredníctvom TC aerobik v rámci školskej telesnej a športovej výchovy.

Habilitačný spis má klasickú štruktúru a je napísaný na 170 stranách. Teoretický rozbor predstavuje 70 strán a výskumná časť 64 strán. K práci je priložených 11 strán príloh. Autorka čerpala celkovo zo 136 literárnych prameňov, vo veľkej miere sú to práce našich a českých odborníkov na motoriku človeka. Chýba analýza autorov anglofónnej a ruskej proveniencie. Aký je pohľad na túto oblasť napr. ruských, amerických a britských odborníkov (Lee, Schmidt, Ljach, atď.). V niektorých prípadoch nie sú citovaní autori pôvodcami citovaných myšlienok. Napr. autorkou údajov uvedených v tab.1 nie je Doležajová, ale experimentálne ich zistil prof. Vladimír Ljach. Podobne Streškovej delenie schopností vlastne len cituje nemeckých autorov, Hirtzova štruktúra schopností na obr. 5 má chybný ročník citácie – správne BLUME, 1978, a podobne. V súvislosti s teoretickou analýzou problému je zbytočné riešiť osobnosť inštruktora aerobiku, ktorá nesúvisí s cieľom práce.

Habilitačná práca, ktorá sa zaoberá možnosťami rozvoja pohybových schopností, by mala vychádzať z podobných experimentálnych prác, tieto som však v práci nenašiel. Na základe akých východísk habilitantka stanovila výskumné hypotézy? Očakával som, že dosiahnuté výsledky budú porovnané s výsledkami podobných experimentov. Hodnota získaných výsledkov by nabrala na vážnosti aj s podporou záverov z komparácie.

**Cieľ a úlohy** práce sú stanovené jasne. V obsahu je chybné poradie Cieľ, úlohy a hypotézy. Vytýčené **3 hypotézy** však neboli postavené konfrontačne. Z čoho habilitantka vychádzala pri ich konštrukcii? Prečo nás zaujíma porovnanie úrovne rytmických schopností medzi meraním v r. 2006 a v r. 2008, resp. 2009 (**H1**)? Očakávajú sa rapidné zmeny v priebehu 2 rokov u populácie? Podobne v **H2**, ak budeme cvičiť aerobik v určitom objeme, ktorý je nad rámec hodín povinnej telesnej výchovy v škole, bude aj celkový objem pohybovej aktivity u tejto vzorky vyšší v porovnaní s kontrolnou skupinou, čo je asi logické a netreba to výskumne overovať. **H3** – ak v literárnom rozbere Mgr. Lenková cituje nemeckého autora Holtza (1977), ktorý uvádza, že „neexistujú intersexuálne rozdiely v úrovni rytmických schopností u 9-13 ročnej populácie“, potom prečo v hypotéze predpokladá opak?

## Metodika výskumu

Z metodologického hľadiska je experiment postavený komplikovane, neprehľadne a nečisto. V žiadnej z hypotéz či úloh sa nespomínajú kontrolné skupiny. Výskumná situácia je zobrazená nedostatočne. Nie sú tam naznačené všetky skupiny a ich charakteristika. Uvádza sa tu len, že „kontrolné a experimentálne súbory boli počas experimentu pod vplyvom **podnetu P'** edukačného procesu telesnej výchovy“. Znamená to, že všetky podnety vo všetkých sledovaných skupinách boli rovnaké (P')? Výber probandov do skupín bol neprehľadný: skupiny **E1 a K1** boli nehomogénne – rozdiel v tel. výške bol 4.64 cm a hmotnosti 5.24 kg. Nemohli mať tieto somatické odlišnosti skupín vplyv na úroveň koordinačných schopností detí? Objem zaťaženia v oboch skupinách nebol rovnaký. Dievčatá v E1 absolvovali týždenne 3 hodiny PA, zatiaľ čo v K1 len 2. Je pochopiteľné, že silnejší podnet v E1 zanechal nejaký vplyv na schopnostiach dievčat v senzitívnom vekovom období. Podobne zloženie skupín **E2 a K2** bolo heterogénne, aj čo do počtu chlapcov a dievčat. Objem zaťaženia v E2 bol dvojnásobný (2 hod Tv + 2 hod aerobiku) ako u K2 (len 2 hod Tv) – ako sa dajú tieto dve skupiny porovnávať? Vstupné testy sa uskutočnili 15.9.2008 a výstupné 12.1.2009. Žiaci mali predtým **dva týždne prázdnin**. Merania po tomto období nepôsobenia poskytnú skreslené výsledky a vplyv aerobikového programu za dvojtýždňové obdobie prázdnin zákonite **vyhasol!** V kategórii 17-ročných výber do skupín tiež nesplňal požiadavky na homogenitu – v **E3d** boli študentky gymnázia a v **K3d** dievčatá z Pedagogickej a sociálnej akadémie, ktoré predstavujú **výberovú populáciu**, nakoľko prešli cez talentové prijímacie skúšky. Okrem toho majú oveľa viac hodín TŠV týždenne ako študentky gymnázia. Taktiež porovnanie **E3ch**, ktorá zahŕňala chlapcov - futbalistov zo športovej triedy odbornej školy s **K3ch**, ktorej študenti sa nevenovali žiadnemu športu je neprípustné! Uvedené dátumy vstupných testov (**15.9.2008**) a výstupných testov (**25.5.2008**) v **E3ch** tiež nepredstavujú experimentálne obdobie s 32 cvičebnými jednotkami. Podobne obdobie medzi 24.9. a 18.12.2008 nepredstavuje 3 mesiace pôsobenia, navyše, keď v uvedené dni boli študenti ešte testovaní. V danom období pri frekvencii 2x týždenne mohli absolvovať študenti **max. 23 hodín aerobiku a nie 32** ako habilitantka uvádza. V kategórii 21-ročných prebiehal experiment iba u nehomogénnej výberovej vysokoškolskej populácie (E4) bez kontrolnej skupiny. Takto postavená rôznorodá skupina s výkonnosťnými športovcami, študentmi FŠ v Prešove ako aj nešportovcami a študentmi FHV, pričom výučba aerobiku prebiehala v rôznych skupinách diferencovane, **neumožnila poskytnúť relevantné výskumné údaje** pre potvrdenie hypotézy.

Napriek tomu, že je veľmi obťažné zapísať obsah cvičení aerobiku, bolo potrebné **presne stanoviť experimentálny činiteľ**. Na s. 87 je uvedené, že popis experimentálneho činiteľa sa nachádza v **prílohe B**. Na tomto mieste však čitateľ nájde iba Metodické poznámky k použitým testom.

Podobným nedostatkom je tvrdenie habilitantky, že výsledky testovania normality rozloženia sú znázornené pomocou krabicových grafov (s. 93). Tieto však v práci absentujú. A čo urobila s vybočujúcimi extrémnymi hodnotami?

Zaujímalo by ma prečo habilitantka tvrdí, že štandardizovala použité testy. Tieto testy boli štandardizované autormi Hirtz a Měkota-Blahuš. Tiež uvádza, že navrhla Test osobného **tempa** (Lenková, 2006), v zápätí však hovorí o Teste osobného **rytmu** – znamená to že stotožňuje tieto dva pojmy? Aký je medzi nimi rozdiel?

## Výsledky a diskusia:

Ako si habilitantka vysvetľuje príliš vysokú smerodajnú odchýlku v testoch T3 a T4 u 10 a 14-ročných dievčat (smer. odch. je dokonca väčšia ako aritm. priemer!) a T3 u chlapcov (10 a 20 roční)?

## Pripomienky k použitej terminológii:

V práci sa nachádza viacero neodborných výrazov: „**Plyometric aerobik**“ (s. 66); meno zakladateľky hudobnej rytmiky **Isidory** (správne Isadore) Duncan a tiež Emila Jacqueze Dalcrozeho

(správne Émile Jaques-Dalcroze); „**vysoká intenzita záťaže**“ (správne „vysoká intenzita zaťaženia“) (s. 66 a i.); Podľa habilitantky cvičenia Pilates a jogy „**nie sú aeróbne**“ (s. 67): nespisovný a gramaticky chybný výraz „**tím pádom**“ (s. 75); „**cvik**“ (správne „cvičenie“) (s. 35): výrazy „**ťuknutie**“ a „**tap**“ - aký je rozdiel medzi nimi (s. 75)?; „**leck**“ (správne „leg“) (príloha): nejednotné používanie výrazu „**high impact**“ a „**high impakt**“ (s. 79 a i.): nevysvetlené značky a pojmy: **R, L, WU, COOL DOWN** – asi pre slovenského laického čitateľa sú neporozumiteľné (príloha); „**zašvihnutie**“ (príloha): posledná veta Prílohy B Test 3 „Nie je vhodné, tak si počíta testovaný sám“ je nezrozumiteľná); „**straddle march**“ = „pochod do stoja rozkročeného a späť“ (správne „chôdza v rozkročení“); „**leg curl**“ = „zanožiť pokrčmo“ (správne „zanožiť pokrčmo v stoji rozkročenom“); „**samba**“ = „P vykročiť, L prísun, váha na P“ (správne „P vykročiť, L prísun, hmotnosť na P“ – na 6 dôb); „**flick kick**“ = „odskok stranou“ (správne „poskoky s vykopávaním striedavonož“) (príloha) a ďalšie.

**Názvy viacerých metód** prevzaté pravdepodobne z anglicky písanej literatúry sú nič nehovoriace, napr. „Metóda použitia meniča nohy“, podobne metódy na s. 74-75 nesú cudzojazyčné názvy, jedná sa však o známe metódy pozorovania a opakovania. Metóda bloková nie je nič iné ako analyticko-syntetický postup známy v didaktike.

#### **Formálne nedostatky:**

Nesprávne **poradie podkapitol** „Ciele, úlohy a hypotézy“ v obsahu práce; chýbajú **vysvetlivky** k obrázkom (obr. 7, 8, 10 chýbajú jednotky);

V **zozname literatúry** sú interpunkčné chyby (napr. v tituloch č. 1, 9, 12, 25, atď.). Viaceré zdroje týkajúce sa najmä hudobno-pohybovej zložky sú zastarané (Kos, 1975; Blahušová, 1986; Lindtnerová-Krošláková, 1984; Nazankijskij, 1972; Vyskupová, 1987; ale tiež Šafaříková, 1978; Hattig, 1979; Havlíček, 1977; Čelikovský, 1967). Dve citácie Zimmermanna sú totožné, z rovnakého zdroja, navyše v mene autora chýba v druhom prípade písmeno „n“. Meno tanečnej pedagogičky Eleny Lindtnerovej-Krošlákovej je skomolené (KROŠLÁHOVÁ) na viacerých miestach práce.

#### **Otázky a pripomienky:**

1. Uveďte konkrétne exaktné dôkazy o tom, že program aerobiku ovplyvnil pozitívne rytmické schopnosti u jednotlivých kategórií sledovanej populácie!
2. Aký mal vplyv na pohybové schopnosti probandov spontánna pohybová aktivita a športová aktivita SŠ a VŠ študentov?
3. Aký je vzťah medzi hudobno-pohybovým rytmom a rytmickými koordinačnými schopnosťami? (Dalcroze – „arytmia“)
4. Aký je prínos habilitačnej práce pre „Športovú edukológiu“?
5. Stotožňuje sa habilitantka s názorom autorov Keszöcze-Fialová, že „rytmická gymnastika je len pre ženy“?

#### **Záver:**

Habilitantka sa vo svojej práci pokúsila riešiť problematiku rozvoja rytmických schopností na vekovo rôznej populácii. Postavila si metodologicky veľmi zložitý a nie vždy „čistý“ projekt. Napriek nepopierateľne dosiahnutým výsledkom je otázne, k akým záverom vlastne dospela. Ak nemala jasné východiská, potom výsledky tiež nemohli byť relevantné a platné pre určitú populáciu. Očakával by som prínos výskumnej práce pre športovú prax, napríklad dokázať vplyv programov aerobiku na zmeny rytmických schopností športovcov, ktoré by sa prejavili v kvalitatívnej zmene športového výkonu napr. v športovej gymnastike (cvičenie na koni), alebo v behu cez prekážky. Komplikovanosť metodiky výskumu priniesla viaceré nedostatky, ktorým sa habilitantka mohla pri jednoduchšej konštrukcii výskumu vyhnúť. Taktiež na škodu práce sú aj viaceré terminologické nejasnosti.

Napriek viacerým sporným momentom v práci, najmä v metodike, nie je možné uprieť habilitantke snahu o splnenie vytýčených cieľov, k čomu aj v skutočnosti došlo. Otázkou je, aký je konkrétny prínos pre rozvoj športovej edukológie. Na základe vyššie uvedených pripomienok a nedostatkov **žiadam o zodpovedanie otázok, vysvetlenie rozporných tvrdení a až potom budem odporúčať návrh udeliť titul „docent“ v športovej edukológii.**

V Nitre, dňa 28.7.2012

prof. PaedDr. Jaromír Šimonek, PhD.